

Finanssipoliittinen parlamentaarinen työryhmä

Kutsunne ke 19.11.2025

Fipo-kuuleminen 21.11.2025: Julkisen talouden finanssipolitiikasta ja sopeuttamisesta

Finanssipoliittisen parlamentaarisen työryhmän keskeisin tehtävä on laatia ylivaalikautinen suunnitelma julkisen talouden kestävästä hoitamisesta helmikuun 2026 loppuun mennessä. Ensimmäinen ylivaalikautinen rahoitusasematavoite asetetaan kahdeksan vuoden sijaan vuosille 2027–2033.

Mikä mielestänne tulee olla julkisen talouden sopeutustahdin tavoite eli ylivaalikautinen rahoitusasematavoite valtion ja paikallishallinnon yhteenlasketulle rahoitusasemalle, joka asetetaan keskimääräisenä rahoitusasemana vuosille 2027–2033?

Julkisen talouden velkasuhteen taittaminen pitkällä aikavälillä pohjoismaiselle tasolle on erittäin tärkeää, koska toistuva julkisen talouden tavoitteista lipsuminen ja velkasuhteen kasvu asettaa kysymysmerkkejä Suomen kyvylle hoitaa asioitaan ja maksaa takaisin velkaansa. Velkaantumisen taittamista vaikeuttavat tulevilla vaalikausilla väestön ikääntymisen lisäksi muun muassa ratahankkeet ja puolustusinvestoinnit.

Täsmällistä nimellistä ylivaalikautista rahoitusasematavoitetta vuosille 2027–2033 on tässä vaiheessa vaikea nimetä täsmällisesti. Tavoitteen asettamisessa kannattaa hyödyntää tuoreinta julkisen talouden ennustetta valtion ja paikallishallinnon nettoluotonannosta sekä julkisen velan kehityksestä. Rahoitusasematavoite tulee asettaa niin, että keskimäärin tuolla aikavälillä velka pienenee suhteessa bruttokansantuotteeseen vuosittain 0,75 prosenttiyksikköä nopeammin kuin perusennusteessa.

Mikä mielestänne tulee olla julkisen talouden sopeutustahdin tavoite eli finanssipoliittisena sääntönä toimiva vaalikauden rahoitusasematavoite valtion ja paikallishallinnon yhteenlasketulle rahoitusasemalle, joka asetetaan vaalikauden viimeiselle vuodelle eli vuoteen 2031 vuonna 2027 alkavalla vaalikaudella?

Vuonna 2027 alkavan vaalikauden rahoitusasematavoitteen asettamisessa vuodelle 2031 tulee noudattaa samoja periaatteita kuin ylivaalikautisen rahoitusasematavoitteen asettamisessa. Sopeutustoimien mitoittamisessa ja ajoittamisessa tulee käyttää harkintaa, jotta talouden kasvu ei hidastuisi tarpeettomasti. Jos julkisen talouden rahoitusasema osoittautuu vaalikaudella tavoitetta vahvemmaksi, sopeutustoimia tulee viedä eteenpäin tästä huolimatta.

Mitä keinoja tavoitteen saavuttamiseksi tahdotte erityisesti nostaa esiin? Miten mielestänne parhaiten yhteensovitetään sopeutus ja kasvutoimet? Mitä riskejä näette yhtäältä asetettavissa rahoitusasematavoitteissa ja toisaalta vahvistamiseen tähtäävissä toimenpiteissä?

On tärkeää, että kaikista rahoitusasemaa vahvistavista toimista ja niiden vaikutuksista viestitään ja keskustellaan laajalti ennen vaaleja. Keskustelu vaatii tuekseen tutkittua tietoa sekä käytännön tason tietoa päätöksiensä vaikutuksista. Rahoitusasematavoite saavutetaan varmimmin, kun päätösperäisillä toimilla saadaan pienennettyä julkisen talouden **kokonaismenoja** tai lisättyä julkisen sektorin **kokonaistuloja**. Yleensä julkisen talouden vahvistaminen vaatii molempia keinoja. Rahoitusasematavoitteen saavuttamista voi tukea myös oletettua nopeampi talouskasvu.

Talouskasvu luodaan yrityksissä asiakkaiden tarpeisiin pohjautuen. Kun julkinen talous on näin merkittävästi alijäämäinen, julkisen talouden vahvistamiseen liittyvän tavoitteen tulee ohjata valtion ja paikallishallinnon kaikkien linjausten kokonaisuutta. Jos päättäjät tästä huolimatta päättävät uusista julkista taloutta heikentävistä toimista niin näiden linjausten vastapainona on etsittävä keskipitkällä aikavälillä korvaavat säästöt muista toiminnoista. Julkisen sektorin tulee keskittyä perustehtäviinsä ja julkisen sektorin työn tuottavuuden nostoon sekä auttaa yhteiskuntaa valmistautumaan ja hyödyntämään laajempia, toimintaympäristöä haastavia trendejä.

Vapaamuotoisia suosituksia ja huomioita julkisen talouden sopeuttamisesta ja kasvupolitiikasta

Suomen julkisen velan määrä on noussut 90 prosentin tuntumaan suhteessa bruttokansantuotteeseen. Velkaantuminen on lisääntynyt, vaikka Suomen lainsäädäntö on velvoittanut hallituksia tiukan rahoitusasematavoitteen asettamiseen jo useiden hallituskausien ajan. Se, että velkaantumisen hillintä epäonnistuu toistuvasti johtuu monista tekijöistä. Syyt kilpistyvät siihen, että julkisen talouden tavoitteet eivät ohjaa tai rajaa hallituksen kaikkia päätöksiä tai linjauksia riittävästi.

Menokehitys ei pienene tarpeeksi, koska jo päätettyjen leikkausten ohella on taloudellisesti mahdollista ja poliittisesti houkuttelevaa ”vahvistaa” palveluja ja lisätä investointeja. Toisinaan säästöpäätökset epäonnistuvat niille asetettujen säästötavoitteiden saavuttamisessa. Lisäksi alijäämäistä julkista taloutta heikennetään veronalennuksilla ja erilaisilla verotuilla. Nykyinen finanssipoliittinen lainsäädäntö ei ole myöskään estänyt sitä, että osa hallitusohjelmien säästöpäätöksistä on ollut koko julkisen talouden tasolla täysin merkityksettömiä tai jopa kokonaisuutta heikentäviä. Tällaiset linjaukset vahvistavat valtiontaloutta, mutta heikentävät muita julkisen talouden alasektoreita, kuten kuntataloutta, valtion eläkerahastoa tai muista sosiaaliturvarahastoja.

Vuonna 2024 valtion rahoitusasema eli nettoluotonanto oli -3,7 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen. Paikallishallinnossa nettoluotonanto oli -0,9 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen. Kuntaliitto on huolissaan alijäämien suhteellisista kokoeroista julkisen sektorin sisällä ja erityisesti valtion alijäämän suuruudesta suhteessa itsehallinnolliseen paikallishallintoon. Tilanne voi synnyttää valtiolle kannustimen heikentää toimillaan paikallishallinnon talouden tilaa. Tästä tyypillisen esimerkin tarjoavat vuodesta toiseen toistuvat kuntien valtionosuusleikkaukset.

Uuden finanssipoliittisen säännösten tulisi alleviivata päättäjille sitä, että päätösperäisistä menojen lisäyksistä ja tulojen heikennyksistä on pidättäydettävä silloin, kun julkinen talous ei ole tasapainossa keskipitkällä aikavälillä. **Tätä tukisi esimerkiksi se, jos myös valtion tulisi kattaa alijäämänsä taloutta vahvistavilla päätöksillä tietyn määräajan kuluessa.** Nyt vastaavat velvoitteet ovat voimassa vain kunnissa ja hyvinvointialueilla.

Esitetyn finanssipoliittisen lainsäädännön tulisi varmistaa, että hallitusten päätökset ovat riittäviä, ne tavoittelevat koko julkisen sektorin tasapainotumista ja varmistavat alijäämiä korjaavien sopeutustoimien tasapuolisuuden ja oikeudenmukaisuuden.

SUOMEN KUNTALIITTO

Suomen Kuntaliitto

www.kuntaliitto.fi

etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi

Finlands Kommunförbund

www.kommunforbundet.fi

fornamn.efternamn@kommunforbundet.fi